

ASOCIACIJOS „LIETUVOS NEĮGALIŪJŲ FORUMAS“ 2015 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2015 m. įvyko 5 LNF tarybos narių susirinkimai ir visuotinis LNF narių susirinkimas.

2015 m. gegužės 22 d. vyko visuotinis narių susirinkimas, LNF Tarybos nariai: Sigitas Armonas (Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjunga), Linas Vinickas (Lietuvos kurčiųjų draugija), Ugnė Šakūnienė (Lietuvos nefrologinių ligonių asociacija "Gyvastis"), Zigmantas Jančiauskis (Lietuvos neįgaliųjų draugija), Nijolė Milkevičienė (Lietuvos žmonių su negalia aplinkos pritaikymo asociacija), Rasa Kavaliauskaitė (Lietuvos žmonių su negalia sąjunga), Vaidotas Nikžėnaitis (Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrija), Gintaras Zavadskis (Lietuvos parolimpinis komitetas).

LNF asociacijos prezidentas – Dovilė Juodkaitė.

2015 m. gruodžio 31 d. LNF sekretoriato dirbo šie darbuotojai: Dovilė Juodkaitė, Henrika Varnienė, Lina Gulbinė, Klementina Gečaitė, Lina Garbenčiūtė, Simona Aginskaitė, Jurgita Lapinskienė.

2015 m. gruodžio 31 d. LNF turėjo 15 tikrųjų narių. 2015 m. prie Asociacijos „Lietuvos neįgaliųjų forumo“ prisijungė Spina Bifida ir Hidrocefalija asociacija.

Veikla pagal kryptis

2015 m. visuotinio narių susirinkimo patvirtintos šešios LNF veiklos kryptys 2015 metams (tokios pat, kaip ir 2011, 2012, 2013, 2014 metais, atsižvelgiant atitinkamai į 2015 m. (NRD) bei kitą projekcinį finansavimą):

1. Tarptautinių teisės aktų, ES direktyvų bei reglamentų harmonizavimas, derinimas su LR teisine baze ir įgyvendinimo priežiūra;
2. Pasiūlymai dėl LR įstatyminės bazės papildymo ir galiojančių įstatymų priežiūros;
3. Bendradarbiavimas su LR apskritimis ir savivaldybėmis;
4. Neįgaliųjų organizacijų atstovavimas, bendravimas su politikais;
5. Bendradarbiavimas su kitomis institucijomis;
6. LNF stiprinimas;

1. Tarptautinių teisės aktų, ES direktyvų bei reglamentų harmonizavimas, derinimas su LR teisine baze ir įgyvendinimo priežiūra.

1.1. JT Neįgaliųjų teisių konvencija ir jos Fakultatyvus protokolai.

2010 m. gruodžio 8 d. LR Vyriausybės nutarimu (Nr. 1739) „Dėl Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo įgyvendinimo“ patvirtinta JT Neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo tvarka Lietuvoje. Lietuvos neįgaliųjų forumo nuomone, šis įsakymas neatitinka JT Neįgaliųjų teisių konvencijos 33 straipsnio „Nacionalinis įgyvendinimas ir kontrolė“ ir ypač 3 punktui „*Pilietinė visuomenė, ypač neįgalieji ir jiems atstovaujančios organizacijos, visapusiškai įtraukiami ir dalyvauja kontrolės procese.*“

1.1.1. LNF 2015 m. užsiėmė aktyvia Konvencijos įgyvendinimo stebėseną, prižiūrint ir vertinant valstybės institucijų veiklą, įgyvendinant atitinkamas Konvencijos nuostatas, dalyvaujant susitikimuose bei teikiant savo pastabas bei rekomendacijas vykdomai politikai, rengiamiems teisės aktams, kt.

1.1.2. 2015 m. parengti kreipimaisi LR Prezidentei Daliai Grybauskaitei, LR Seimo Pirmininkei Loretai Graužinienei, LR Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetui, LR Seimo Žmogaus teisių komitetui, LR Seimo Biudžeto ir finansų komitetui, LR Seimo Sveikatos reikalų komitetui, LR Ministrui pirmininkui A. Butkevičiui, LR Socialinės apsaugos ir darbo ministrei A. Pabedinskienei, kitoms ministerijoms dėl žmonių su negalia opijų klausimų ir teisių užtikrinimo, atsižvelgiant į LNF

rengiamą alternatyviąją ataskaitą. Organizuoti susitikimai su atskiromis ministerijomis dėl žmonių su negalia teisių užtikrinimo atskiros srityse, vadovaujantis Konvencijos atitinkamais straipsniais.

- 1.1.3. 2015 m. lapkričio mėn. parengtas kreipimasis LR Užsienio reikalų ministerijai dėl negalios klausimų integravimo į vystomojo bendradarbiavimo politiką, atsižvelgiant į 2015 m. tarptautiniu mastu patvirtintą Tvaraus vystymosi tikslų 2030 darbotvarkę.
- 1.1.4. 2015 gruodžio 3 d. susitikimas su LR ministru pirmininku A. Butkevičiumi dėl žmonių su negalia bendruomenei opių klausimų sprendimo.
- 1.1.5. Taip pat LNF teikia savo ekspertinę nuomonę/poziciją apie JT Neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatų įgyvendinimą Lietuvoje vykdomuose tyrimuose, apklausose bei tarptautiniu mastu vykdomuose tyrimuose (per 2015 m. LNF ekspertai dalyvavo Pagrindinių teisių agentūros organizuojuose, Etninių tyrimų instituto vykdomuose tyrimuose/apžvalgose apie Neįgaliųjų politinio dalyvavimo aspektus, dėl institucinės globos paplitimo; Teikė informaciją bei konsultacijas EEG (Europos ekspertų grupei), taip pat Europos neįgaliųjų forumui (EDF), Europos Savarankiško gyvenimo tinklui (ENIL), rengiant jų alternatyvias ataskaitas dėl Konvencijos įgyvendinimo Europos Sąjungos mastu.
- 1.1.6. Paminėtina ir LNF veikla, atstovaujant neįgaliųjų teises valstybinėse institucijose, teisminėse bylose. LNF teikia konsultacijas telefonu, el. paštu bei FB profilyje besikreipiantiems asmenims, nukreipia juos į institucijas, kitas NVO, teikiančias paslaugas neįgaliesiems. Taip pat 2015 m. LNF teikė ekspertinę nuomonę sutrikusio intelekto asmens palikimo priėmimo administracinėje byloje, teikė konsultacijas advokatams, šiems atstovaujant asmenų su negalia teises.
- 1.1.7. LNF prezidentė Dovilė Juodkaitė dalyvavo diskusijose ir mokymuose apie naująjį teisinio veiksmo reglamentavimą pravedant mokymus Vilties bendrijos atstovams, prokurorams, notarams, antstoliams.

1.2. JT Neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo šešėlinė (alternatyvioji) ataskaita.

- 1.2.1. Per 2015 m. patvirtinto Progress (CODE: Coming out for Diversity and Equality) projekto bei NVO programos finansuojamo projekto rėmuose buvo rengiama LNF šešėlinė ataskaita dėl Konvencijos įgyvendinimo. Pagal LNF tarybos patvirtintus prioritetus, parengtos JT Neįgaliųjų teisių konvencijos šešėlinės ataskaitos dėl aktualiausių konvencijos straipsnių įgyvendinimo – 3 str. (dalyvavimo principas); 9 str. (prieinamumas); 12 str. (lygybė prieš įstatymą); 19 str. (gyvenimas savarankiškai ir įtrauktis į bendruomenę); 24 str. (švietimas); 25 str. (sveikata); 27 str. (darbas ir užimtumas); 29 str. (dalyvavimas politiniame ir visuomenės gyvenime); 30 str. (dalyvavimas kultūriniame gyvenime); 33 str. (nacionalinis Konvencijos įgyvendinimo mechanizmas).

Alternatyvioji ataskaita papildyta konkrečiais pavyzdžiais, gautais panaudojus inovatyvų žmogaus teisių stebėsenos įrankį – klausimyną. Jo dėka buvo išsiaiškinta žmonių su negalia bei juos atstovaujančių organizacijų nuomonė dėl teikiamų paslaugų, išryškinti sisteminiai trūkumai. Atvirų klausimų pagalba atskleisti konkretūs diskriminacijos negalios pagrindu atvejai. Klausimynas buvo pildomas mokymų metu (mokymai buvo organizuoti skirtinguose regionuose, iš viso 10 mokymų neįgaliųjų NVO), suteikus žinių apie žmogaus teises, o taip pat – elektroninis klausimyno variantas su pildymo vadovu buvo patalpinti asociacijos LNF tinklapyje.

Sukurto klausimyno kaip stebėsenos įrankio unikalumas:

- pačių žmonių su negalia iškeltos probleminės sritys;
- galimybė periodiškai kartoti tyrimą ir papildyti duomenų bazę;
- galimybė stebėti JT Konvencijos įgyvendinimo procesų dinamiką.

- 1.2.2. Parengta Alternatyvioji ataskaita dėl JT Neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje lietuvių k. (spausdintas leidinys, 80 psl.) ir santrauka anglų k. (elektroninis leidinys). Alternatyvioji ataskaita pristatyta Lietuvos valdžios institucijoms, sprendimų priėmėjams, vykdomosios valdžios atstovams, kitiems suinteresuotiems asmenims.

1.2.3. 2015 m. rugsėjo mėn. JT Neįgaliųjų teisių komiteto parengiamojoje sesijoje LNF buvo pateikti siūlymai Komitetui dėl papildomų klausimų Lietuvai priėmimo. Sesijoje Ženevoje dalyvavo prezidentė D. Juodkaitė, kuri pristatė Komitetui papildomą rašytinę ir žodinę informaciją.

1.3. ES Struktūriniai fondai.

LNF įsitraukė į naujojo ES finansavimo laikotarpio 2014-2020 m. priežiūrą.

1.3.1. Aktyviai dalyvauta bendraujant su LR Finansų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija aptariant naujojo periodo finansavimo prioritetus, konkrečias programas bei rengiamus aprašus.

1.3.2. Kartu su Nacionaline nevyriausybių organizacijų koalicija dalyvauta politinėse diskusijose dėl NVO vaidmens įgyvendinant ES struktūrinių finansinių programų lėšas.

1.4. Strategija Europa 2020 ir Europos Strategija dėl negalios 2010-2020

1.4.1. 2015 m. LNF stebėjo valstybės veiksmus dėl šių strategijų įgyvendinimo. Kaip Europos neįgaliųjų forumo (toliau EDF) narį LNF pasiekia pati naujausia informacija apie neįgaliesiems aktualius rengiamus ir svarstomus teisės aktus, dokumentus. LNF buvo informuotas apie EK rengiamas pastabas bei rekomendacijas Lietuvai įgyvendinant strategiją Europa 2020, rengiantis tarpiniam šios strategijos vertinimui 2015 m.

1.4.2. Stebimas procesas JT Neįgaliųjų teisių komitetui vertinant Europos Sąjungą dėl šios situacijos įgyvendinant JT Neįgaliųjų teisių konvenciją. Teiktos pastabos bei komentarai EDF rengiant alternatyviąją (šešėlinę) ataskaitą dėl Konvencijos įgyvendinimo ES mastu.

2. Pasiūlymai dėl LR įstatyminės bazės papildymo bei galiojančių įstatymų priežiūros.

2.1. 2015 m. LNF toliau aktyviai dirbo ir teikė pasiūlymus Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijai dėl įstatymų projektų, parengtų siekiant tobulinti šiuo metu galiojančius neveiksmo ir riboto veiksmo institutus. 2015 m. buvo priimtas Civilinio kodekso ir Civilinio proceso kodekso pakeitimai. LNF dalyvavo LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai rengiant Asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus nustatymo tvarką.

2.2. 2015 m. Lietuvos neįgaliųjų forumo prezidentė Dovilė Juodkaitė, atstovaudama Koalicijos „Psichikos sveikata 2030“ poziciją aktyviai dalyvavo ir teikė pasiūlymus LR Sveikatos apsaugos ministerijos darbo grupei dėl Psichikos sveikatos priežiūros įstatymo (PSPI) pakeitimo įstatymo projekto (siųsti raštai, dalyvauta darbo grupės susitikimuose).

2.3. 2015 m. teikti pasiūlymai ir pastabos atskiroms ministerijoms, LR Vyriausybei, LR Seimo komitetams, dėl konkrečių įstatymų projektų nuostatų. Teiktos konkrečios pastabos dėl: Transporto lengvatų įstatymo Nr. VIII-1605 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3692, Dėl socialinio verslo skatinimo 2015-2017 metų veiksmų plano patvirtinimo", projektas", DĖL NEĮGALIŪJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS PROJEKTUOSE DIRBANČIŲ ASMENŲ DARBO APMOKĖJIMO apskaičiavimo tvarkos keitimo ir papildomo finansavimo skyrimo, Dėl LR Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo nuostatų, dėl socialinių įmonių įstatymo projekto, dėl LR Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo projekto Nt. I-2044, DĖL NACIONALINĖS NEĮGALIŪJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS 2013–2019 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO 2015 METAIS PRIEMONIŲ PLANO PROJEKTO, SOCIALINIŲ ĮMONIŲ ĮSTATYMO ir kt. rengiamų teisės aktų.

3. Bendradarbiavimas su LR apskritimis ir savivaldybėmis:

2015 m. gegužės mėn. kreiptasi į visus, pirmą kartą Lietuvoje tiesiogiai išrinktus savivaldybių miestų ir rajonų merus. Išsiųsti raštai DĖL ŽMONIŲ SU NEGALIA POREIKIŲ IR TEISIŲ UŽTIKRINIMO ĮGYVENDINANT TIESIOGINES SAVIVALDYBĖS FUNKCIJAS. Buvo gauti atsakymai tik iš trečdalis visų Lietuvos savivaldybių.

3.1.2013-2015 m. įgyvendintas projektas neįgaliųjų NVO bei savivaldybių bendradarbiavimo stiprinimui.

Remiantis Švedijos neįgaliųjų NVO ir valdžios institucijų bendradarbiavimo modeliu ir gerąja praktika (AGENDA 50), kuris kaip neįgaliųjų viešosios politikos gerinimo įrankis, tarptautiniu lygiu yra pripažintas kaip veiksmingas ir teigiamai įtakojantis viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų neįgaliesiems kokybę. Projekto metu kartu su projekto partneriais – SADM ir LSA – atlikta įstatyminės bazės studija, susijusi su modelio (AGENDA 50) įgyvendinimu Lietuvoje bei viešosios politikos, susijusios su paslaugų neįgaliesiems teikimu bei pateiktos įstatyminės bazės tobulinimo rekomendacijos, numatančios bendradarbiavimo tarp NVO ir valdžios institucijų galimybes siekiant viešosios politikos neįgaliųjų atžvilgiu gerinimo. Studiją sudaro dvi dalys – įstatyminės bazės studija bei kokybinių ir kiekybinių rodiklių apžvalga. Studija remiasi Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos straipsniais apimant visą neįgaliųjų gyvenimo sritį, kuriose būtinas viešų paslaugų teikimas. Bendradarbiavimo modelis 2014 – 2015 m. pristatytas 20-tyje skirtingų savivaldybių ir išbandomas atrinktose 5-kiose. Šių susitikimų metu siekta skatinti vietose veikiančias neįgaliųjų organizacijas bendradarbiauti su vietos valdžia ir prisidėti prie paslaugų neįgaliesiems bendruomenėse tobulinimo, sisteminio planavimo ir efektyvaus negalios politikos ir Konvencijos nuostatų įgyvendinimo. Į renginius buvo kviečiami tiek NVO, tiek vietos valdžios institucijų atstovai.

4. Neįgaliųjų organizacijų atstovavimas, bendravimas su politikais.

4.1. Per 2015 m. buvo organizuoti susitikimai su LR Prezidentūros atstovais, Seimo komitetų nariais, LR Premjeru A. Butkevičiumi ir LR Vyriausybės atstovais, su SADM ministre A. Pabedinskiene, kt. politikais dėl atskirų žmonių su negalia opijų klausimų. Tokiu būdu buvo siekiama vieningai įtakoti sprendimų priėmėjus priimti/tobulinti neįgaliesiems reikšmingus ir palankius teisės aktus.

4.2. 2015 m. LNF išsiuntė kreipimąsi į LR Seimo frakcijas, visas politines partijas dėl 2016 m. Nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos programos finansavimo (Dėl žmonių su Negalia būtinų socialinės integracijos paslaugų užtikrinimo) bei kitų klausimų.

4.3. LNF tęsė bendradarbiavimą su naujai išrinktais EP nariais ir organizavo jau tradiciniu tapusį susitikimą su Lietuvos nariais EP. Susitikime (Briuselyje, 2015 m. rugsėjo 29 d.) buvo išsakyta kritika dėl ydingo Europos struktūrinių fondų lėšų naudojimo, kai kuriose srityse neatitinkančio Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatų. Aptartas ir socialinių įmonių veikimo modelis bei per menkas žmonių su negalia teisėms atstovaujančių organizacijų įtraukimas į sprendimų priėmimo procesus. Pristatyta informacijos prieinamumo – alternatyvių informacijos pateikimo būdų, tokių kaip gestų kalba, brailio raštas bei lengviau suprantama informacijos pateikimo forma (ang. Easy to read). Susitikime dalyvavo Vilija Blinkevičiūtė, Zigmantas Balčytis, Petras Auštrevičius.

4.4. Bendradarbiaujant su Lietuvos Spina Bifida ir Hydrocefalija asociacija, ir Tarptautine Spina Bifida ir Hydrocefalija federacija (IFsbh) parengtas kreipimasis į Europos sveikatos ir maisto saugumo komisarą Vytenį Povilą Andriukaitį dėl asmenų su negalia teisės į sveikatą realizavimo Lietuvoje.

4.5. Minėdamas Tarptautinę neįgaliųjų dieną, Lietuvos neįgaliųjų forumas, 2015 m. gruodžio 2 d. surengė spaudos konferenciją ir konferenciją Seime, kur buvo viešai pristatyta parengta Alternatyvioji ataskaita apie JT Neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimą. Nuo 2015 m. rugpjūčio mėn. iki dabar aktyviai siekiama Alternatyviąją ataskaitą pristatyti Seime, plenarinėje sesijoje.

4.6. 2015 m. LNF susitiko su Valstybės kontrole, kuri yra suplanavusi atlikti du tyrimus: psichikos sveikatos sistemos bei paslaugų bendruomenėje prieinamumo vertinimus. Susitikimų metu buvo išsakyta

neįgaliųjų organizacijų pozicija dėl neįgaliųjų socialinės integracijos programos ir psichikos sveikatos sistemos veikimo.

4.8. Dalyvavimas tarptautiniuose renginiuose:

- 4.8.1. 2015 m. vasario 21-22 d. EDF tarybos narių susirinkimas ir tarptautinė konferencija „An Inclusive Digital Continent. Information and Communication Technologies for persons with disabilities“ Jūrmaloje, Latvija. Dalyvavo: Dovilė Juodkaitė, LNF Prezidentė.
- 4.8.2. 2015 m. gegužės 29-31 d.d., Asociacijos „Lietuvos neįgaliųjų forumas“ prezidentė Dovilė Juodkaitė ir Administracijos direktorės Henrika Varnienė dalyvavo Europos neįgaliųjų forumo visuotiniame susirinkime bei tarptautinėje konferencijoje „JT Neįgaliųjų teisių konvencijos stebėseną praktikoje“ Varšuvoje, Lenkija. Konferencijoje dalyvavo daugiau nei 200 dalyvių: iš visos Europos susirinkusių asmenų su negalia, Europos Komisijos bei europinių organizacijų atstovų. Konferencijos metu pradėta pristatyta EDF parengta alternatyvioji ataskaita apie JT Neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimą Europoje.
- 4.8.3. 2015 balandžio 29-30 d. Europos Komisijos organizuojamas renginys „6th Work Forum on the implementation of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities“ Briuselyje. Dalyvavo Lietuvos neįgaliųjų forumo prezidentė Dovilė Juodkaitė, projektų koordinatorė L. Gulbinė. Jau tradiciniu tapęs 6-asis Europos Komisijos organizuojamas Forumas sukviečia JT Konvencijos įgyvendinimo mechanizme dalyvaujančius valstybinių institucijų pagal Konvencijos reikalavimus paskirtų vykdyti vadovaujančią ir koordinuojančią, Konvencijos įgyvendinimo stebėsenos funkcijas, atstovus. Taip pat Forume dalyvauti kviečiami ES atitinkamų institucijų darbuotojai bei aktyvūs pilietinės visuomenės, neįgaliųjų organizacijų atstovai.
- 4.8.4. 2015 m. birželio 14-15 d. Latvijos pirmininkavimo ES Tarybai renginys dėl Deinstitutionalizacijos Rygoje, Latvijoje. Dalyvauja D. Juodkaitė ir H. Varnienė.
- 4.8.5. 2015 m. rugsėjo 29 - spalio 2 d. vyko periodinis (kas du metus vykstantis) europinis renginys - Brussels Freedom Drive. Nuo LNF vyko dešimties žmonių delegacija: LNF sekretoriato atstovai: Henrika Varnienė, projekto koordinatorė Lina Garbenčiūtė, Bendrijos „Viltis“ atstovas Aidas Makštutis ir Kęstutis Rudzinskas, Lietuvos Parolimpinio komiteto atstovas Gintaras Zavadskis, Psichikos sveikatos perspektyvų atstovė Ugnė Grigaitė, Lietuvos aklujų ir silpnaregių asociacijos deleguota Rasa Rimkūnaitė (Pasvalio LASS narė), Asta Tarozienė Lietuvos sutrikusios psichikos globos bendrija (Rokiškio skyrius), Justas Džiugelis su asistentu. Informacija platinta: <http://www.lnf.lt/index.php/apie-lnf/apie-lnf-2/756-eitynes-savarankiskumo-link-ispudziai-is-freedom-drive-renginiu-briuselyje>
- 4.8.6. 2015 m. spalio 14-15 d.d. LNF prezidentės D. Juodkaitės dalyvavimas EDF ir JT Žmogaus teisių tarybos komisaro ofiso organizuotame seminare dėl alternatyviųjų (šešėlinių) ataskaitų rengimo.
- 4.8.7. 2015 m. spalio 15 d.d. LNF prezidentės D. Juodkaitės dalyvavimas Europos piliečio apdovanojimo ceremonijoje Briuselyje, Belgijoje.
- 4.8.8. 2015 m. spalio 30 - lapkričio 1 d. EDF tarybos narių Briuselyje susirinkimas. Dalyvavo: Lina Gulbinė.
- 4.8.9. 2015 m. gruodžio 7-9 d. LNF prezidentė D. Juodkaitė ir administracijos direktorė H. Varnienė dalyvavo Europos Komisijos kartu su Europos neįgaliųjų forumu organizuotame renginyje, skirtame Tarptautinei neįgaliųjų dienai paminėti Briuselyje.
- 4.8.10. 2015 m. lapkričio 22 – 26 d. pagal Šiaurės šalių ministrų biuro Vilniuje įgyvendinamos „Stažuočių Šiaurės šalių institucijose“ programą Henrika Varnienė, Klementina Gečaitė dalyvavo stažotėje-pažintiniame vizite Stokholme (Švedijos Karalystė). Kartu dalyvavo

savivaldybių atstovės: Violeta Grigorienė (Druskininkų savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja), Sonata Dumbliauskienė (Alytaus savivaldybės socialinės paramos skyriaus vedėja), Jūratė Blistrubaitė (Kėdainių savivaldybės socialinės paramos skyriaus vedėja), Violeta Šimkūnienė (Elektrėnų savivaldybės socialinės paramos skyriaus vedėja).

5. Bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis/institucijomis.

2015 m. LNF aktyviai veikė bendradarbiaudamas su kitomis nacionalinėmis, tarptautinėmis organizacijomis, koalicijomis bei kitomis viešojo ir privataus sektoriaus institucijomis.

5.1. **Lietuvos neįgaliųjų forumas (LNF) yra Europos neįgaliųjų forumo (European Disability Forum, EDF) narys**, kuris veikia, atstovauja ir gina neįgaliųjų teises Europiniu lygmeniu. EDF kas mėnesį siunčia informaciją platinimui bei e-laikraštį, kuriame talpinamos įvairios naujienos negalės tema, t.y. ES politikos kryptys, Europos neįgaliųjų politinės tendencijos, galimybės dalyvauti renginiuose, naujai priimami teisės aktai, viešos akcijos ir pan. LNF dalį aktualios informacijos vertė į lietuvių kalbą, talpino LNF tinklalapiuose, LNF Facebook profilyje, platino tarp narių bei e-naujienlaikraščio prenumeratorių. Informacija buvo pateikiama ir lengvai skaitomos kalbos (easy-to-read) formatu.

Buvo bendradarbiaujama ir teikiama informacija EDF dėl JT Neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo mechanizmo Lietuvoje bei bendrai Konvencijos nuostatų įgyvendinimo ES mastu, teisinio veiksnio instituto reformos, deinstitutionalizacijos procesų Lietuvoje (rengiant Perėjimo nuo stacionarios socialinės globos prie bendruomeninių paslaugų globos netekusiems vaikams ir neįgaliesiems asmenims strategiją bei priemonių planą), Struktūrinių fondų panaudojimo 2007 – 2013 laikotarpiu efektyvumo asmenų su negalia interesams bei teisėms užtikrinti, Neįgaliųjų NVO įtraukimo į Struktūrinių fondų panaudojimo programavimą 2014 – 2020 laikotarpiu, neįgaliųjų keleivių teisių bei lygių galimybių užtikrinimo, informacinės aplinkos prieinamumo neįgaliesiems, kt.

5.2. **LNF ir Nacionalinis lygybės ir įvairovės forumas (NLIF)**. Nacionalinis lygybės ir įvairovės forumas, įsteigtas 2010 metais, - tai nacionalinis bendradarbiavimo tinklas, vienijantis nevyriausybinės organizacijos, atstovaujančias gyventojų grupes, kenčiančias nuo diskriminacijos ir siekiantis, kad kaip įmanoma sumažėtų ar visai išnyktų diskriminacija lyties, negalios, seksualinės orientacijos, amžiaus, religijos ir įsitikinimų, rasės ar etninės kilmės pagrindu. NLIF vizija - nuo diskriminacijos išsilaisvinusi visuomenė, kurioje kiekvienas asmuo yra lygus su kitais, kurioje įvairovė yra skatinama, o žmonės yra laisvi reikšti savo individualumą, kur žmogaus teisės yra gerbiamos, vyrauja laisvė ir lygybė. NLIF misija - telkti nevyriausybinės organizacijos, atstovaujančias pažeidžiamas gyventojų grupes (lyties, amžiaus, negalios, religijos, rasės ar etninės kilmės, lytinės orientacijos pagrindais), sisteminti jų sukauptą patirtį ir informaciją ir kartu efektyviai vykdyti antidiskriminacines veiklas; suteikti suinteresuotoms organizacijoms galimybę dalyvauti kuriant ir prižiūrint antidiskriminacinės politikos priemones, įgyvendinant jas praktikoje bei jas tobulinant; didinti toleranciją, ugdyti pagarbą žmogui, mažinti diskriminacijos apraiškas, kelti diskriminavimo problemos suvokimo lygį visuomenėje ir dirbti lygių galimybių užtikrinimo srityje. 2015 m. vyko jau antrieji NLIF Lygybės bei įvairovės apdovanojimai. Metų proveržio nominacijoje buvo nominuotos LNF orumo eitynės, vykusios minint Tarptautinę negalės dieną.

5.3. **LNF ir Neformali nevyriausybinių organizacijų koalicija UŽ VAIKO teises**. Lietuvoje daugiau nei 4000 tūkstančiai vaikų auga didelėse globos įstaigose – vaikų namuose. Nepaisant to, kad didžioji visuomenės dalis vaikų namus įsivaizduoja kaip malonią, šviesią ir šiltą globos netekusiems vaikams suteikiančią aplinką, tačiau net nesusimąsto, kiek ir kokią žalą vaiko vystymuisi padaro tokia institucinė globa. 2013 m. suburta Koalicija UŽ VAIKO teises stengiasi padaryti taip, kad kiekvieno vaiko teisės būtų apsaugotos. Šios koalicijos veikloje aktyviai dalyvauja Dovilė Juodkaitė ir Henrika Varnienė. Koalicija per 2014 m. aktyviai siekė įtakoti deinstitutionalizacijos procesą, susitikinėjo su LR Seimo nariais, dalvaudavo jų posėdžiuose, aktyviai dirbo su LR Prezidentės patarėjais deinstitutionalizacijos srityje.

- 5.4. **LNF ir Koalicija „Psichikos sveikata 2030“**. Nuo 2014 m. veikianti Koalicija, kurios nariais yra 15 nevyriausybinių organizacijų ir ekspertai. Koalicija siekia skatinti atvirumo, skaidrumo bei žmogaus teisių principų įtvirtinimą šalies psichikos sveikatos sistemoje.
- 5.5. LNF yra **Nacionalinė nevyriausybinių organizacijų koalicijos**, kuri vienija 16 didžiųjų skėtinių nevyriausybinių organizacijų, narė. LNF inicijavo susitikimus su ministerijomis NVO klausimams kelti.
- 5.6. LNF bendradarbiaudamas su Švedijos institute ir Švedijos ambasada organizavo foto parodą „AccessAbility“, kurios atidaryme 2015-10-07 VU Bibliotekoje Saulėtekyje, dalyvavo Švedijos karališkoji šeima, savo valstybinio vizito Lietuvoje metu. Parodos tema „Žmogaus su negalia įgalinimas“ - sėkmės istorijos.

6. LNF stiprinimas.

- 6.1. *Informacijos apie negalią sklaida. Neįgaliųjų organizacijų ir kt. suinteresuotų asmenų informavimas.* Informacija pateikiama per LNF svetainę www.lnf.lt ir facebooke www.facebook.com/LietuvosNeigaliujuForumas, bei lengvai skaitomos kalbos (easy to read) dukterinėje svetainėje www.lnf.lt svetainėje www.easy.lnf.lt. Bendrai priimtos neįgaliųjų pozicijos, bendros iniciatyvos ir kita neįgaliesiems svarbi informacija buvo nuolatos talpinamos šiuose informaciniuose šaltiniuose: svetainėje www.lnf.lt (60 žinučių), lengvai skaitomos kalbos (easy to read) dukterinėje svetainėje www.lnf.lt svetainėje www.easy.lnf.lt (20 žinučių), naujienomis dalinamasi Facebook profilyje, kuris šiuo metu turi 1123 sekėjus.
- 6.2. *LNF iniciatyva palaikoma svetainė e galerija, kuria siekiama skatinti žmones fotografuoti negalią* <http://www.egalerija.lnf.lt>
- 6.3. 2015 m. Lietuvos neįgaliųjų forumui buvo įteiktas Europos piliečio apdovanojimas, įsteigtas Europos Parlamento. Šis prestižinis apdovanojimas kasmet skiriamas Europos Sąjungos šalių žmonėms ar organizacijoms, reikšmingai prisidėjusioms prie ES idėjų ir vertybių įgyvendinimo.
- 6.4. 2014–2016 m. EUROPOS EKONOMINĖS ERDVĖS FINANSINIO MECHANIZMO NVO PROGRAMOS LIETUVOJE FONDO remiamo projekto “NE(galia) vs GAL(ia) neįgaliųjų TEISIŲ UŽTIKRINIMUI” rėmuose 2015 m. organizuoti dvejį 1,5 d. mokymai: (ne)veiksnumo reglamentavimo ypatumai kitose šalyse bei gerosios praktikos pavyzdžiai praktikoje, diegiant konkrečias pagalbos priimti sprendimus priemones sutrikusio intelekto bei psichosocialinės negalios asmenims. (Latvijos/Čekijos patirtis); pristatyti „nepriklausomo gyvenimo“ gerosios praktikos pavyzdžius (Švedijos, Belgijos), užtikrinant asmenims su negalia asmeninės pagalbos, bendruomeninių paslaugų įvairovės, prieinamumo ir kt. nepriklausomą gyvenimą įgalinančius aspektus. Mokymų dalyviai - LNF darbuotojai, narių atstovai, valdžios institucijų atstovai, specialistai.
- 6.5. 2014–2016 m. EUROPOS EKONOMINĖS ERDVĖS FINANSINIO MECHANIZMO NVO PROGRAMOS LIETUVOJE FONDO remiamo projekto “NE(galia) vs GAL(ia) neįgaliųjų TEISIŲ UŽTIKRINIMUI” rėmuose organizuoti 10 mokymų Lietuvos regionuose apie diskriminacijos apraiškas asmenų su negalia teisių pažeidimų identifikavimą. LNF nariams, neįgaliųjų NVO atstovams.
- 6.6. 10 parodų “Tapatybės iliuzija” eksponavimas ir diskusijų organizavimas Lietuvos regionuose pagal 2014–2016 m. EUROPOS EKONOMINĖS ERDVĖS FINANSINIO MECHANIZMO NVO PROGRAMOS LIETUVOJE FONDO remiamo projekto “NE(galia) vs GAL(ia) neįgaliųjų TEISIŲ UŽTIKRINIMUI”.
- 6.7. 2015 m. gegužės mėn. LNF buvo atrinkta (atrinkta 15 organizacijų, gautos 48 paraiškos) NVO skirtiems lėšų pritraukimo mokymams kurie tęsėsi 6 mėn. per kuriuos įvyko du mokymų ciklais, ir šešios

konsultacijos su išorės ekspertais iš Lietuvos ir užsienio mokymuose dalyvavo Lina Garbenčiūtė ir Lina Gulbinė, konsultacijose visa LNF administracija. Mokymai remiami EEA grants.

6.8.2015 m. LNF pildė paraišką ir buvo atrinkta dalyvauti NVO advokacijos mokymuose, atstovas Henrika Varnienė.

6.9.2015 m. lapkričio 23-25 dienomis administracijos direktorė H. Varnienė, projektų vadybininkė K. Gečaitė dalyvavo stažuotėje Šiaurės šalių institucijose, kuriai finansavimą skyrė Šiaurės šalių ministrų tarybos biuras. Stažuotės tikslas buvo skatinti bendradarbiavimą su Lietuvos savivaldybėmis, todėl į stažuotę taip pat vyko: Violeta Grigorienė (Druskininkų savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja), Sonata Dumbliauskienė (Alytaus savivaldybės socialinės paramos skyriaus vedėja), Jūratė Blistrubaitė (Kėdainių savivaldybės socialinės paramos skyriaus vedėja), Violeta Šimkūnienė (Elektrėnų savivaldybės socialinės paramos skyriaus vedėja). Apsilankius Švedijos Dalyvavimo agentūroje, kuri įgyvendina Nacionalinę negalios strategiją, pagal patvirtintas prioritetines sritis, susipažinta su jos funkcijomis. Negalios strategiją pagal savo kompetenciją įgyvendina 22 nacionalinės agentūros. Kiekvienais metais Dalyvavimo agentūra parengia ataskaitą-informacinį renginį „Kaip sekasi“ (angl. „What’s up?“, kur nuosekliai pateikiama informacija apie nacionalinės negalios strategijos įgyvendinimo indikatorius, tęstines veiklas, jų progresą, pan. Šios metinės ataskaitos naudojamos teikiant Švedijos ataskaitas ir informaciją JT Neįgaliųjų teisių komitetui. Buvo apsilankyta Švedijos negalios organizacijų federacijoje, kuri šiuo metu vienija 39 negalios NVO. Taip pat – Šiaurės šalių socialinių reikalų institucijoje, kurios viena iš struktūrinių dalių yra Šiaurės šalių bendradarbiavimo negalios klausimais taryba. Joje pristatytos prioritetinės negalios politikos kryptys iki 2017 metų: negalios moksliniai tyrimai, daugialypė diskriminacija – jos tyrimai ir mažinimo priemonės, universalusis dizainas, judėjimo laisvė (negalios sąlygotų ribojimų šalinimas), negalios matomumo didinimas. Apsilankius Stokholmo miesto savivaldybėje, Lietuvos savivaldybių atstovėms buvo pristatyta Kontrolieriaus negalios klausimais pareigybė (įsteigta Švedijoje 2002 metais), Stokholmo negalios strategija, parengta vadovaujantis AGENDA 50 metodika, kuri buvo pristatyta 20-yje Lietuvos savivaldybių bei praktiškai įgyvendinta 5-iose.

6.10. *Dalyvavimas darbo grupėse, tarybose, koalicijose ir pan.:*

2014 m. LNF nariai buvo įtraukti į valdžios institucijų sudarytas darbo grupes, kuriose buvo nagrinėjami su negalia susiję klausimai bei rengiami strateginiai dokumentai, teisės aktai. LNF darbuotojai ir nariai dalyvavo:

- 6.10.1. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijose sudarytoje darbo grupėje dėl Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems, likusiems be tėvų globos vaikams strategijos ir 2014-2020 metų veiksmų plano parengimo; 2014 m. gegužės mėn. LNF prezidentė D. Juodkaitė, LNF tarybos nariai D. Migaliova, V. Nikžentaitis, PSP atstovė K. Levickaitė buvo deleguoti į SADM ministro įsakymu sudarytą tarpinstitucinę stebėsenos grupę, kuriai pavesta stebėti perėjimo nuo globos institucijose į paslaugas šeimai bendruomenėse procesą.
- 6.10.2. Sveikatos apsaugos ministerijos sudarytoje darbo grupėje Dėl Psichikos sveikatos strategijos įgyvendinimo veiksmų plano ir savižudybių prevencijos programos parengimo.
- 6.10.3. Dalyvavo susitikimuose bei teikė pastabas dėl Teisingumo ministerijos parengtų įstatymų pakeitimų dėl teisinio veiksnio instituto reformavimo ir kt.
- 6.10.4. Nacionalinėje nevyriausybinių organizacijų koalicijoje (skirtingose darbo grupėse dalyvauja įvairių neįgaliųjų organizacijų atstovai).
- 6.10.5. Nevyriausybinių organizacijų taryboje (dalyvauja D. Juodkaitė).

6.10.6. Darbo grupėje dėl Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimojoje aplinkoje prevencijos ir šalinimo Konvencijos ratifikavimo galimybių (???)

6.10.7. Henrika Varnienė deleguota į Sveikatinimo fondo tarybą (nuo NVO tarybos). Sveikatinimo fondo taryba savo veiklą pradėjo nuo 2016 m.

6.11. *Projektų rengimas ir įgyvendinimas:*

- Įgyvendinti/Įgyvendinami projektai:

- ✓ 2015 m. Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektas (12 453 Eur)

Apie projektą:

Projekto tikslas - skleidžiant informaciją, ugdant neįgaliųjų kompetencijas, atstovaujant neįgaliųjų teisėms ir jas ginant prisidėti prie neįgaliųjų socialinės atskirties mažinimo bei gerinti neįgaliųjų socialinę integraciją.

Uždaviniai:

1. Bendradarbiauti su Europarlamentarais iš Lietuvos;
2. Bendradarbiauti su Europos neįgaliųjų forumu;
3. Atstovauti neįgaliųjų teisėms įvairiose darbo grupėse;
4. Kelti neįgaliųjų kompetencijas, didinti neįgaliųjų informuotumą;

- ✓ Progress projektas 2014 m. (LNF dalis bendrame biudžete 103 000 eur (tame tarpe nuosavo indėlio suma 20 000 eur)

Apie projektą: Projekto „C.O.D.E.: Atsiverkime įvairovei ir lygybei“ tikslas – pilietinės visuomenės organizacijų, atstovaujančių diskriminacijai jautrias grupes, aktyvus į(si)traukimas į socialinės politikos formavimą.

LNF įgyvendina projekto dalį „Išmatuokime diskriminaciją“, kurios rėmuose bus surengti mokymai nevyriausybių organizacijų aktyvistams apie žmogaus teisių pažeidimų stebėseną dešimtyje šalies apskričių, bus sukurtas ir pristatytas žmogaus teisių stebėsenos įrankis (klausimynas), o suteikus žinių – identifikuojami ir fiksuojami diskriminacijos atvejai. Surinkta informacija bus naudojama rengiant alternatyviąją ataskaitą JT komitetams apie diskriminacijai jautrių grupių padėtį Lietuvoje.

- ✓ 2015 m. baigtas įgyvendinti 2013 m. startavęs projektas Neįgaliųjų nevyriausybių organizacijų ir valdžios institucijų bendradarbiavimo stiprinimas, tobulinant paslaugų teikimą neįgaliesiems bendruomenėse (pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonės „Valdžios ir nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimas ir partnerystė“) (per LZNS, 361 979 Lt)

Projekto tikslas – stiprinti negalios NVO ir valdžios sektoriaus bendradarbiavimą, skatinti NVO įsitraukimą į negalios politikos vietose planavimą bei paslaugų žmonėms su negalia teikimą.

Projekto tikslui pasiekti, vadovaujantis JT Neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatomis, remiantis išsamiau Lietuvos situacijos paslaugų žmonėms su negalia srityje tyrimu bei gerąją užsienio šalių patirtimi Lietuvai adaptuotas bendradarbiavimo tarp sektorių ir negalios politikos planavimo modelis DARBOTVARKĖ 50, grįstas šiais kertiniais elementais:

Situacijos vietoje įsivertinimu (vietos žmonių su negalia bendruomenės poreikiais);

Prioritetinių tikslų įvardijimu (bendradarbiaujant vietos savivaldai bei vietos negalios bendruomenėms);

Nuosekliu veiksmų planavimu ir darbu siekiant išsikeltų visoms negalios grupėms aktualių prioritetinių tikslų.

Projekto metu atlikta:

Parengtas bendradarbiavimo modelis buvo pristatytas 20-yje šalies savivaldybių gerosios patirties sklaidos seminarų metu; jo taikymas išmėgintas praktiškai 5-iose pilotinėse savivaldybėse.

Projekto tikslui pasiekti vykdyta paslaugų žmonėms su negalia situacijos Lietuvoje studija atskleidė, kad socialinių paslaugų teikimo tobulinimui savivaldybių lygmenyje aktualiausias šios kryptys: a) skirtingų sektorių bendradarbiavimas; b) socialinių paslaugų institucinės sistemos reorganizavimas; c) į individualius poreikius orientuotos socialinės paslaugos.

- ✓ 2013-2015 m. Mokymosi visą gyvenimą programos Leonardo da Vinci Partnersyčių projektas „Recommendations for Inclusive Vocational and Higher Education for Persons with Disabilities“ („Lets study!“) (14 000 EUR).

Projekto tikslai:

Susipažinti su partnerių šalių geriausia praktika, perimti jų patirtį ir parengti rekomendacijas dėl studijų proceso prieinamumo profesinėse ir aukštoiose mokyklose žmonėms su negalia.

Užmegzti draugiškus ryšius tarp partnerių, tolimesniam bendradarbiavimui.

Analizuojant istorinio paveldo prieinamumą bus kreipiamas dėmesys į:

Partnerių šalių įstatyminę bazę.

Priėmimo į profesines ir aukštąsias mokyklas organizavimo tvarką, kad jis būtų prieinamas visiems norintiems studijuoti ar mokytis.

Mokymosi/studijų proceso prieinamumą

Egzaminavimo prieinamumą.

Novatoriškus sprendimus bei įvairią šalių patirtį, kuri galėtų pagerinti įtraukaus mokslo situaciją kitų projekto partnerių šalyse.

Projekto partneriai:

Latvijos žmonių su negalia skėtinė organizacija „SUSTENTO“

The BumbleBee Alliance CIC, organizacija, veikianti Anglijoje, Kento grafystėje. Organizacijos pagrindinis tikslas socialiai pažeidžiamų žmonių motyvavimas ir lavinimas socialinių ir švietimo projektų pagalba.

EnvironmentPlus International CIC (United Kingdom), Jungtinės Karalystės organizacija, užsiimanti jaunimo su intelekto sutrikimais įtraukimu į gamtosaugos edukacinę veiklą.

Consorzio Promotrieste, Italijos organizacija, vinija Triesto misto verslininkus, kurie siekia padaryti savo miestą patrauklų gyventi visiems..

Lietuvos žmonių su negalia skėtinė organizacija „Lietuvos neįgaliųjų forumas“.

Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych - Lenkijos žmonių su negalia organizacija.

Šiaulių Universitetas

Projekto įgyvendinimo eigoje numatyta parengti rekomendacijas dėl įtraukiojo mokymosi profesinėse ir aukštosiose mokyklose

- ✓ 2014–2016 m. EUROPOS EKONOMINĖS ERDVĖS FINANSINIO MECHANIZMO NVO PROGRAMOS LIETUVOJE FONDO remiamas projektas “NE(galia) vs GAL(ia) neįgaliųjų TEISIŲ UŽTIKRINIMUI” (506,774.60 Lt (tame tarpe nuosavo indėlio suma 50,677.46 Lt).

Projekto tikslas – sustiprinti neįgaliųjų NVO įtaką, užtikrinant konvencijos nuostatų įgyvendinimą bei dalyvavimą formuojant negalios politiką.

Projekto uždaviniai:

1. Surengti advokacijos kampaniją, skatinančią ydingos neįgaliųjų socialinės globos sistemos pertvarką (t.y. perėjimą nuo institucinės globos prie bendruomenėje teikiamų paslaugų arba deinstucionalizaciją (Del, bei asmenų su negalia teisės gyventi savarankiškai bendruomenėje įgyvendinimą Lietuvoje).

Kampanija siekiama keisti visuomenės požiūrį į asmenis su negalia bei inicijuoti diskusijas tarp specialistų bei neįgaliuosius vienijančių nevyriausybinų organizacijų (nNVO) apie alternatyvias stacionarias institucinei globai paslaugas asmenims su negalia bendruomenėje.

2. Suteikti žinių nNVO ir pilietinės visuomenės atstovams apie Tarptautinių (JT Konvencijos) ir Europinių (Europos negalės strategija 2020) žmogaus teisių dokumentų nuostatas dėl neįgaliųjų teisių užtikrinimo bei stebėsenos.
  3. Atlikti Konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje stebėseną, įvertinant asmenų su negalia žmogaus teisių situaciją, ir pateikti Lietuvos visuomenei bei tarptautinei bendruomenei stebėsenos rezultatus, konkrečias rekomendacijas nacionalinei neįgaliųjų politikai formuoti/tobulinti.
  4. Pakelti nNVO kompetencijas tinkamai atstovauti neįgaliųjų teises bei interesus, bendradarbiauti bei tapti partneriais valdžios institucijoms formuojant socialinę politiką.
- ✓ Partnerystė projekte „Nacionalinio lygybės ir įvairovės forumo (NLIF) tvarios plėtros stiprinimas“. Projekto metu organizuoti pažintiniai informaciniai vizitai apie pažeidžiamas grupes ir organizacijų veiklas. Parengta NLIF strategija.
  - ✓ 2015 m. įgyvendintas NEVALSTYBINIŲ ORGANIZACIJŲ, GINANČIŲ ŽMOGAUS TEISES, veiklos projektas (per SADM), 3771 Eur. Socialinės fotografijos bei naratyvo pagalba atskleisti asmenų, turinčių negalia/patiriančių diskriminaciją, gyvenimo istorijas. Bus siekiama paaiškinti diskriminavimo įvairiais pagrindais mechanizmus, suteikti aktualios informacijos visuomenei ir griauti mitus, sąlygojančius diskriminacinį elgesį, Pristatyti leidinį bei organizuoti jo viešinimo kampaniją/diskusiją.
  - ✓ 2015 m. įgyvendintas Dvišalių santykių vystymo iniciatyvos projektas, finansuotas EUROPOS EKONOMINĖS ERDVĖS FINANSINIO MECHANIZMO NVO PROGRAMOS LIETUVOJE FONDO. Projekto tikslas ir veiklos: perimti gerąją Islandijos patirtį dėl asmenų su negalia teisių užtikrinimo ir jų įgalinimo savarankiškam gyvenimui. Projekto vertė – 4337 Eur.
  - ✓ Projektas finansuojamas iš Nord Plus programos, vykdomas su partneriais iš 7 šalių. Tikslas - pasinaudojant geriausia šiaurės šalių patirtimi sukurti rekomendacijas skirtas neformaliajam ugdymui vykdyti, kurios bus skirtos švietimo organizatoriams, neformalaus ugdymo organizatoriams ir pan.
  - ✓ Erasmus +
Let's study! - development of training module about disability for VET and HE – parengtas 2015-03-31 ir pradėtas vykdyti 2015-09-01, Projekto biudžetas – 118.839,00 Eur. Vadovaujantis JT Neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatomis, švietimas – teisė į kokybišką švietimą ir išsilavinimą laikoma viena esminių žmogaus teisių. Projekto tikslas – pasiūlyti priemones, t. y., pilotinius mokymo modulius profesinio rengimo (angl. VET) bei aukštojo mokslo (angl. HE) įstaigoms, kurių pagalba būtų šalinamos kliūtys žmonėms su įvairia negalia mokytis, o vėliau – įsilieti į darbo rinką.

2015 m parengtos paraiškos:

- ✓ 2 projektinės paraiškos pagal ERASMUS + programą. Vienas projektas atrinktas ir vykdomas.
- ✓ SADM finansuojamam Nevalstybinių organizacijų, ginančių žmogaus teises, veiklos projektų atrankos 2015 m. konkursui (parengta paraiška ir įgyvendintas projektas 2015 m.),
- ✓ Dalyvavimas Vilniaus kultūros naktyje (2015 m. naktis birželio 19-20 d., LNF iniciatyva). Paroda IZOBATORIUS prie ŠMC (*Izoliacijos inkubatorius, parodos "Tapatybės iliuzija" eksponavimas*).
- ✓ Buvo parengta paraiška EC Justice Programme „mobile EU citizens in the host EU country's life“, siekiant atkreipti dėmesį į ES piliečių su negalia teisę laisvai judėti bei realiai dalyvauti savo šalies valdyme (t. y., dalyvauti rinkimuose). Projektas negavo finansavimo.
- ✓ „Tackling Determinants of Discrimination – Involving People with Disabilities into Full Citizenship“ – paraiška, kurioje buvo suplanuota parengti LNF veiklos strategiją, organizuoti tarptautinius mokymus socialiniams partneriams apie aplinkos bei informacijos prieinamumą,

- judėjimo laisvę, veiksnų reguliavimą bei naujas alternatyvias veiksnų įgyvendinimo priemones – išankstinį pavedimą bei sprendimą su pagalba. Projektas negavo finansavimo.
- ✓ Buvo parengta paraiška projektui, JAV vystomojo bendradarbiavimo pilietinės paramos fondui; projekto tikslas planuotas skatinti bendradarbiavimą su Ukrainos negalios NVO, siekiant perduoti savo patirtį ir suteikti reikiamų advokacijos žinių.

6.12. *Parama LNF veiklai ir projektams:*

- Nario mokesčiai 799 Eur,
- Gauta parama ir gauta parama iš VMI 2 %, 6 465 Eur.